

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na doma pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Premišljevanje.

Beatus, qui potest rerum cognoscere causas.

Če ogledujemo zadnje volitve in kar je okolo njih, prisiljeni smo misliti in po Virgilijevem napatku prašati: „Kje je uzrok? odkod in zakaj to?“

Zakaj so nam nove volitve vržene na vrat? Od kod je to, da so nemčurji pri teh volitvah ravnali tako nepostavno? Od kod to, da se nemčurji upajo zmagati pri volitvah, pri katerih so prejšnja leta dobivali po glavah? Od kod nemčurska predrznost in ošabnost?

Če si hočemo odkrito odgovoriti, moramo reči: Vse to ima svoj uzrok in povod v našem — razporu.

Ko se je triglava pošast razkola vzdignila med narodno stranko, in smo si narodnjaki ljuto bili v laseh za tele, kojega še ni bilo na svetu, prišel je nemčur in je odvedel kravo s teletom vred; narodna zavest je šla — fuč! Slovenstvo, ki je do leta 1870 enako magnetu na se vlekle že na pol potujčena mesta, izgubilo je svojo moč; mesta so odpala v nemčursko žrelo, in na nje zdaj le slabo vpliva slovenstvo. In ta nesreča je hujša od tiste, ko še ni bilo narodne zavesti; zakaj, ko človek izpozna resnico in potlej odpade od nje, ne more se nič več lahko vrniti na pravi pot. Ljudje, ki so preteklo leto odpali od narodne stranke, bodo za slovenstvo veliko težje pridobljeni vdrugič, kakor vprvič. — Ko je do leta 1870 narodna zavest veselo rastla po vseh konceh Slovenije, propada zdaj povsod: prej izvrstni narodnjaki, postali so zdaj izdajalci;

prej narodna mesta so zdaj nemčurska sodrga. „Slovenec biti“, ni več v modi.

Vse to je vlada dobro vedela; in vse to so nemčurji opazovali z vriskajočim srcem, menciali so si roke in se tolažili, da je slovenstvo prevailo zenit svoje slave in se zdaj že nagiba k zapadu in k — propadu. Širilo se jim je srce, rastel jim je greben, dobili so zupanje v se, v svojo moč, hoteli so na novo poskusiti srečo, in zato smo dobili nove volitve. Duobus litigantibus tertius gaudet.

Naša nesloga, oslabiljenje narodne zavesti je uzrok, da smo dobili zadnje volitve.

In od kod to, da so se nemčurji upali pri teh volitvah postavam tako v obraz biti? Tudi to ima svojo korenino v razporu našem. Nemčurji si sploh domišljujejo, da je nesloga narodne Slovence oslabila tako, da morejo z njimi delati kakor svinja z mehomo; da se jim nič več ni bati slovenskih moči, ki so boje izkrvavele v bratoboju; da se jim nič več ni bati narodnih protestov, ki po njih mislih zdaj ne segajo dalje, kakor oslovski glas; ob kratkem, domišljujejo si, da smo že popolnoma oslabili in že z obema nogama v grobu in nam le še jeziček nekoliko miga; da toraj smejo brez bojazni čez Slovence stopiti na dnevni red, pri tem preskakovaje tudi §§. — O tem so se vendar nekoliko ogoljufali: glasovi o turški agitaciji, o čudni volitvi (?) dohajajo v Ljubljano; in nemčurskemu kozlu se trese brada, kakor gobec lisici, ktero zalotijo med kurami.

Te volitve so se slabo obnesle za narodno stranko. Prvi uzrok temu se nahaja v čudni nemčurski agitaciji, drugi pa v mlačnosti narodne stranke.

„Sl. Nar.“ piše: „Pri tej volitvi je duhovenstvo naše večjidel roke križem držalo in nič storilo o pravem času.“ — Od kod to? Duhovenstvo naše je bilo vedno prvo in neustrašeno na voliščih; ni se balo ne obrekovanja ne surove sile; gromelo je vedno: „Najprej zastava Slave!“ A zdaj, ko je narodnjak narodnjaka, liberalca klerikalca iz same hudobije tolkel po ustih, zdaj je duhovenstvo čutilo udarce — prejemale jih je od lastnega brata — polastila se ga je tužnost in skoro obupnost. Kaj čuda tedaj, da se je najizvrstnejših duhovnov prijemala mlačnost do narodnih stvari, in da so pri teh volitvah nekteri duhovni držali roke križem! Ko bi bili pri tem volitvenem boju duhovni z liberalnimi Slovenci stali nepremakljivo v trdni falangi zoper nemčurje in srečno pomandrali nemčursko druhal; kdo nam je porok, da „Sl. Naroda“ čez dva tedna ne bi pičila kaka muha, in on zopet ne obrne na duhovnike baterije robatega streliva in za njimi ne pošlje sodrge, surovše od ruskih Kirgizov in afriških Kafrov, ki naj bi jih škropila z gnojnico in s koli uganjala v kot, kamor se boje spodobi „črni gardi“? Duhovski stan je narodnjašk, kakor bi moral biti vsak stan, kteremu bi bilo kaj vere in vesti; pa vendar narodno mišljenje duhovnikov ni nikjer zavarovano proti ognju, da ne bi moglo izgoreti, kakor je — postavim — izgorelo pri mnogih učiteljih in bi izgorelo tudi pri uradnikih, ko bi kedaj ti gospodje bili imeli narodno zavest. — S tem pa nikakor nečem zagovarjati mlačnosti in nemčurstva (?) pri duhovnih, temveč mislim: „čast komur čast,“ in to gotovo zasluži duhovski stan, ki je na slovenski pušči

Podlistek.

Nevera ne oblažuje.

(Konec.)

Kaj mi je moglo biti ljubše, ko to zahtevanje? Vesel sem pritrtil, da bom storil za-nj vse, kar je v moji moči. „Ostanite“, pristavil sem, „pri svoji dobri volji, in ako je Bogu ljubo, spremenile se bodo vaše zadrege v mir, vaša žalost v srečo in veselje“.

„Tega tu doli nikoli ne pričakujem — k temu je že prepozno!“ odvrnil je doktor. „Telesne moči so mi vničene; vesel bom moral biti, če bo ostal moj duh pripraven za delo, ktero bom zdaj pričel.“ „Ne stavite upanja v sebe“, odgovoril sem jaz, „in v svojo lastno moč! Zaupajte na Boga — in dobili bote moč in pomoč od zgoraj“.

„Da, zaupati hočem; kajti čutim božjo usmiljenost“, rekel je z ginjenim glasom in stisnil mi je roko, kakor dolgoleten prijatelj prijatelju. „Spoznati vam moram, da sem pri vsi svoji neveri okusil malo veselja in sreče;

ona ostrupila mi je vse zemeljsko blagostanje; v trpljenji in nadlogah ni mi dala nikakoršnega tolažila in vzela mi je v mojih slabostih vsako podporo. Molite za-me — in kmalo me zopet obiščite!“ S pozdravom sem se priporočil in občudovaje Gospodova pota pri zgubljenem sinu in božjo milost, molil sem vsaki dan za-nj; z menoj pa je molila vsa vrsta onih revčkov, ktere je bila rešila njegova dobrotljivost iz revščine in nadloge.

Čudni nočni sprehod zdravnikov žugal je nevarne nasledke. Huda mrzlica, ktero mu je bil nakopal, ni mu dala zavednosti tri tedne in bila je sklenjena s čudnimi domišljijami. Hudobni vzročitelj vse njegove nesreče bil mu je kakor pošast vedno pred očmi. Še zdaj se stresem spominjajoč se kletvine, ktero je izrekel bolnik proti umrlemu; kazal mu je vsa zasmehovanja, s kterimi mu je bil podkopal vero, vse umetnosti, s kterimi ga je odvrčal od Boga, vse pregrehe, h kterim ga je zapeleval; kazal mu je njegovo brezbožnost, kako mu je vničil srečo zemeljskega življenja, kako je pripravil ga ob vso vero in ob njegovo krepnostno ženo. Divji smeh vrstil se je z jokanjem. Vil je nesrečnež svoje roke in skušal s straš-

nim kričanjem odvrniti od sebe smrt. „Ne smem še umreti“, vskliknil je večkrat, „moram se še poprej spraviti z Bogom!“

In v resnici, on ni umrl. Bog se je skazal milostljivega onemu, ki je bil sam usmiljen proti drugim; odšel je smrtni nevarnosti, a v nasledek onega prehlajenja, kterega si je bil naklonil tisto noč na pokopališču, lotil se ga je hud protin, tako da dalj časa ni smel iz hiše. S potrpežljivostjo prenašal je te bolečine in zahvalil se je Bogu, da ga je bil vsaj ohranil pri zdravi pameti. Premišljevanja in pogovori od Boga, branje svetega pisma in molitev bilo je od zdaj njegovo vedno opravilo; njegovo človekoljubno srce postalo je še bolj usmiljeno in radodarno. Srčno me je veselilo videti ga tako goreče vtopljenega v to sveto delo in božjo milost tako očitno delajočo nad njim. Vsaki dan rastla je luč njegovega uma in pokoj njegovega srca. Malo tednov pozneje bila mu je beseda Kristusova studenec in porok vse resnice; — neveren doktor postal je veren kristijan. Tu pa pričelo se je novo delo. Kakor sem namreč že omenil, rodil se je zdravnik od protestantske rodovine. Kolikor se je oživljala pri njem sveta vera, toliko zbujevali so

zelena oaza med drugimi stanovi, ki pustošijo narodno mišljenje. Duhovniki so pravi sinovi domovine, ki nehte narodnosti prodati za skledo leče. Ko drugi stanovi pod vladnimi perotnicami sede na stotakah, mora marsikteri duhoven pomanjkanje klepati, ker je skalotrden narodnjak in značaj, kakoršen ne raste pod vsakim hrastom.

Pripuščam, da so nekteri duhovniki roke držali križem pri teh volitvah; pa poglejmo, kako so se veli Mladoslavenci.*)

Blagor si ga mu, kdor ve dogodkom uzroke: lahko si pomaga. Vemo, da je naš razpor kriv mnogo nesreč, da narodna zavest, narodni ponos propada in da nemčurstvo zopet vzdiguje glavo! — Vsi narodni živelji naj se zopet združijo v jedno telo, jedno dušo, jedno voljo: Vsi za enega, eden za vse! Kako bi se branil človek, pri katerem bi roka roko ščipala, trgala in mesarila? od kod če dobiti tretjo roko, da se brani protivniku? ali se bode mar branil z nosom? Levica naj brani desnico, desnica naj varuje levico, in obe roki naj branite telo! Liberalci naj brani klerikalca, klerikalci naj brani liberalca, in oba dva naj branita slovenski jezik, slovensko vero in poštenje.

Evo vam prave odkritosrčne sloge! Taka sloga, in edino le taka sloga nas more izkupati iz blata, kamor smo zagazili, da ne moremo ne naprej ne nazaj. In taka sloga je mogoča, da liberalna stranka popolnoma neharovati zoper vero. Liberalni Slovenec! pomisli: Ali ni boljše, da slovenski narod še za naprej slovensko moli trojedinega Boga, nego da kedaj ponemčen in poliberaljen budalasto in hudobno kvasi: „Es giebt goar ka Gott“? — Skrbimo toraj za slovensko čast in rast na podlagi verske omike? — Liberalizem ima strahovito moč pri pokončavanju; kar smo s trudom sozidali v desetih letih, požrl nam je v poldrugem letu; ko bi gospodaril še kakih deset let, strohnel in segnil bi naš mali narod tako, da bi v zaslepljeni neumnosti imel le to željo: „Jej, pij in igray se! Narodnost naj pa vzame hudič!“ — kakor tudi dan danes govori veliko liberalnih pokvek.

Nemčurji so si obetali, da si zdaj iz nosov, ušes in prstov, koje smo si odgrizli in odtrgali

*) Da nihče ne bode imel vzroka nevoljen biti in očitati nam, da ne želimo odkritosrčne sprave in miru, smo izpustili naslednji oddelek, kar nam menda tudi g. dopisnik ne bo zameril. Vred.

se tudi stari predsodki njegovi proti katoliški veri in cerkvi, s katerimi se navadno polnijo glave mladih gojencev nekatoliških. Meni nikakor ni odšlo, kaj da se je godilo v njem; a to me ni prestrašilo.

Doktor mi je zaupal vse odkritosrčno — jaz se nisem spuščal v prepir z njim, niti sem dokazoval lažljivost nekatoliških ver, ampak razložil sem mu čisti, nepokvarjeni nauk, kterege uči sv. katoliška cerkev nasproti onim nazorom, s katerimi obrekujejo pravo vero protestantje. In pri tem razjezil se je večkrat nad nepoštenostjo ljudi, ne sramujočih se previjati in kaziti besede in zlorabiti njihov pomen in izraz v zasramovanje in poniževanje Kristusove cerkve. Ko je bil spoznal nauke katoliške cerkve, našel je, ne da bi mu bil jaz dalje pomagal, kako krasno se vjemajo z izreki sv. pisma pa tudi z umom, kako izvirajo celo iz uma. Sveti obredi, s katerimi sv. cerkev prepleta vse življenje človeško in ga posvečuje, nehali so mu biti prazne oblike in dobičarska goljufija duhovenstva, kakor jih je bil poprej imenoval; spoznal je, kako izvrstna učenica in skrbljiva mati da je sv. cerkev. Z vsakim dnevom bližal se je svetišču večne

v mejusobnem boju, lahko postavijo veličastno stanje, kjer bi imeli vesel, ustavoveren dirindej, na čast in radost domačim in tujim Prusakom. Pa Bog daj, da bi se strahovito uračunili! Bog daj, da bi nam enako rakom na novo izrasle škarje, — ktere smo si odbili v mejusobnem prepiru — in bi o prihodnjih volitvah zopet skup strigli nemčurske lise in jih svetu predstavljali kot pustnice! Duh sloge naj šine v sinove vse matere Slovenije, da povsod nahajajo odziv in odjek Sundečičeve besede:

Hajdmo, hajdmo bračo!
Složno, složno samo,
Našem milom rodu
Nov život da damo.

Kaulus.

Politični pregled.

V Ljubljani 27. januarija.

Avstrijske dežele.

V državnem zboru so 25. t. m. grof Hohenwart in tovariši kupčijskemu ministru postavili to-le interpelacijo o volitvah za kranjsko kupčijsko zbornico:

„Interpelacija do Nj. eksc. gospoda ministra trgovstva.

Pri volitvah, ki so se ravnokar vršile za trgovsko in obrtnijsko zbornico v Ljubljani, je bilo po poročilih iz Kranjskega — ne manj ko 103 protestov proti veljavnosti teh volitev podanih volilni komisiji deloma po posameznih volilcih, deloma po celih občinah. Ti protesti popisujejo dogodbe pri volitvah tako, da se podpisanim še ne zdi mogoče zdaj že o tem javno govoriti, ker bi to, česar se v teh protestih nekteri dolžé, ako se skaže, da je res, na vsak način kazensko postopanje zahtevalo. Pri tem takem ze zdi podpisanim zavoljo javne nravnosti (morale) vsakako potrebno in neogibljivo, da se po sodnijski preiskavi dokaže, ali so te tožbe pravične ali krivične, in da se proti tistim, ki bi bili pri tem v katerem koli obziru krivi spoznani, postopa po kazenski postavi. Podpisani stavijo toraj do Nj. ekscelece gospoda ministra trgovstva vprašanje:

1. So li Nj. ekscelenci tukaj omenjene resnične dogodbe že znane?

2. Je-li Nj. ekscelenco volja, morda po dogovoru z gospodom ministrom prava ves volilni akt s pritožbami in protesti vred, ki so

resnice, Bog sam je vedno bolj in bolj vlekel ga k sebi.

Bil je ravno praznik Marijinega vnebovzetja, ko sem ga obiskal in zapazil na njem nenavadno navdušenost. „Tudi jaz zvolil sem boljši del“, rekel je odločno, „— hočem postati katoličan! Nadjam se, da me bo cerkev, po aposteljniovih besedah steber in temelj resnice, vzela za svojega sina. Sicer sem se v svojem življenji pregrešil mnogokrat proti njej, Gospod se me je usmilil — in njegova cerkev pač ne bo zavrgla spokornega grešnika, — kaj ne?“

Kaj sem na to odgovoril, kaj sem čutil, je lahko razumljivo. Prepustil sem njegovi dobri volji, kdaj hoče svečano sprejet biti v naročje sv. matere cerkve. „Veseli me“, odgovoril je zdravnik, „da se bo očitno zgodilo. Bojeval sem se proti Kristusu Gospodu, zasramoval sem očitno njegovo nevesto sv. cerkev, zato naj tudi zvé svet, da se me je usmilil Bog in da se odpovem svoji zmoti. Sicer pa prosim, določite le sami, kaj in kdaj mi je storiti!“

Dan sv. Avgušтина praznoval se je v naši duhovniji ali fari prazniško. Cerkev bila je

proti volitvam podani, za zdaj kompetentni sodnji izročiti v preiskavo?

3. Kaj misli Nj. ekscelenca včiniti gledé kupčijske in obrtnijske zbornice v Ljubljani do tje, ko bo sodnijska preiskava končana?“

Podpisanih je 42 poslancev, dr. Razlaga ni med njimi.

Ravno ta dan je zbornica razpravljala prošnjo koroškega deželnega zbora za železnico med Trebižem in Pontabo. G. Naberger je stavil predlog, da se ta reč za zdaj iz dnevnega reda izbriše ter zbornici predloži ob enem, ko se bodo obravnavale še druge železnične črte. Vitezič je podpiral ta predlog, ki pa ni obveljal. Kellersperg je predlagal prošnjo deželnega zbora koroškega izročiti vladi. Coronini je ta predlog podpiral, ravno tako tudi tržaški poslanec Teuschel, ki je rekel, da bode za kupčijo avstrijsko jako slabo, kadar bode izdelana železnica čez Št. Gothardsko goro. Tudi železnica skoz Pontebo bi bila le Laški na korist. Ker je bilo že pozno, so daljno razpravo o tej reči preložili.

Gosposka zbornica je v seji 25. t. m. nekoliko preuredila svoj opravljeni red.

V Offenheimovi pravdi sta bila v ponedeljek za priči zaslišana knez Leon Sapieha, predsednik upravnega odbora levovsko-černoviške železnice, pa dr. Giskra. Knez Sapieha pravi, da je imel pri tej železnici edino le korist dežele gališke pred očmi in da mu je železnica prizadajala čez 80.000 gold. škode. — Dr. Giskra je pa trdil, da železnica je bila dobro izdelana. To so pripoznali cesar sami, ker so odlikovali Brasseyja in pri železnici nastavljenе vradnike. To je pripoznala tudi vlada, ker je družbi podelila dovoljenje, delati še daljni dve železnici, kar bi ne bila storila, če bi bila prvo slabo izdelala. To je pripoznal kupčijski minister dr. Banhans sam, s katerim se je o tej železnici zgovarjal. O 100.000 gold., ktere je Giskra prejel, trdi, da jih je prejel z dovoljenjem cesarjevim. Ker se je Giskra skliceval na dr. Banhansa, je vse radovedno, kaj bode on povedal.

V ogerskem zboru se je danes pričela budgetna razprava. Deakovci so se 24. t. m. posvetovali o denarnih predlogih Ghyzjevih, ter so sklenili spustiti se tudi v posebno razpravo. Od hrvaških poslancev za-

prav kakor o zapovedanih praznikih napolnjena. Spreobrnjenje doktorjevo napolnilo je vse verne duše z veseljem; vsakdo hotel je videti in slišati slavnega moža, kako bo spoznal apostolsko vero. — Ali veselje ni imelo dolgega trpeža; izvrstni spreobrnjenec zorel je po bridkih skušnjavah zemeljskega življenja za blažnost večne domovine. Gorečnost njegova v vsem dobrem rastla je vsak dan — a življenja solnce nagibalo se je proti zatonu. Necega mrzlega, mokrega dne v novembru prehladil se je, od necega bolnika domu se vrnivši, tako, da je zbolel; pa zdaj ni več okrevaj. Čutil je, da se mu že bliža smrt, pa ni se je bal, ampak želel si jo je. Njegova prva skrb bila je, da se dobro pripravi. Ko je bil svoje domače reči vredil in sestavil svojo poslednjo voljo, prosil me je, naj ga previdim s sv. zakramenti.

Bil je dan sv. Andreja, ko sem se podal s presvetim rešnjim Telesom k njemu. Številna množica ljudstva spremljala me je do hiše in marsiktero oko bilo je mokro. Tačas, ko sem bil jaz pri njem, dajoč mu sv. zakramente, spremenila se je njegova hiša v pravi tempelj. Spodaj v veži molila je množica hvaležnih ljudi — zgoraj pa je postalo srce Bogu vda-

grebški dopisnik „Politike“ pričakuje, da bodo glasovali s tistimi, ki skušajo zmanjšati izdatke, katere Madjari iz zgolj baharije delajo. Tudi naj si vzame eden 34 poslancev pogum ter naj interpelira o delitvi skupnega verskega in učnega zaklada, kakor se je zgodilo že v hrvaškem saboru. Ravno tisti dopisnik poroča, da Ogerska tirja od Hrvatov 99.000 gl. nazaj, katere je bila posodila deželni kanceliji hrvaški. Med temi denarji je pa tudi tistih 90.000 gl., katere je glasoviti **Rauch** potrosil za madjaronske agitacije, vohunstvo in podkupovanje. Hrvaška bi tedaj morala še plačati za to, da jo je Rauch tako stiskal in zatiral!

Vnanje države.

Francoska narodna skupščina obravnava vstavne postave. Tudi Thiers misli pri tej priliki govoriti; pravijo, da bode govor silno dolg, pa novega stari klepetać boje ne bode povedal.

Garibaldi je bil pri svojem prihodu v Rimu sijajno sprejet. Kralj je poslal dve častni kompaniji na kolodvor, pa svojega adjutanta, da ga je v njegovem imenu pozdravil.

Španski kralj Alfons je zastopnikom vnanjih vlad neki pismeno naznanil, da nikakor ne misli ukreniti na ultramontansko stran.

Novi španski kralj Alfons — piše pruska „Kreuztg.“ — nikakor ne leži na samih rožicah. V Madridu se Kantonalci močno gibljejo ter hodijo s 5—600 možmi po okolici glavnega mesta. Zarad tega so morali v Madridu zbrati 18 bataljonov centralne armade, da bi zabranili razširjenje oze stranke. Ker se je tako armada razdvojila, je Dorregaray s karlistično centralno armado tako daleč naprej prodrl, da ni samo Katalonije posedel, ampak si celo večidel Aragonske province začasno prisvojil. Alfonso XII. boje dobro vé, kaj je potrebno njegovi vladi in za blagor dežel. On si prizadeva popolnem prestrojiti armado, da bi mogel potem do dobrega pokončati Karliste; ako se mu posreči, da izpelje, kar namerava, potem sme pričakovati boljših dni za-se. — Karlisti so krizo vladine spremembe bolj ali manj že prestali, t. j. oddahnili so se od prvega strahu in njihova nova bojna priprava zoper bodoče napade je sedaj taka, da se bo boj pomnožil glede okrožja in srditosti. Don Karlosu vse vdano ljudstvo v Kataloniji je prostovoljno dalo za vojsko tri odstotke (pro-

cente) prebivalcev; nakupilo je iz lastnih stroškov 2000 konj in mu jih ponudilo za vojsko. Pri taki darežljivosti se ne dá misliti, da bi se popolnem vdali in upor, na ktere ga bo nalletela pri prvem napadu vladina armada, bo ves drugačen kakor poprej: pokazala se bo še bolj srditost kakor pri Abarzuzi in Abanto, pri Urieta in Iruna. Gotovo bo težko spraviti konje v Guipazco in Navaro, ker bo vlada se trudila, da jim jih vpleni. Mislijo jih peljati najprej na Francosko in potem na odmenjeni kraj. Iz Katalonije prihaja toliko mož, da jim manjka orožja; veliko je še neoboroženih.“ To poročilo je tem važnejše, ker je omenjeni list hud nasprotnik Karlistov.

Volitve za kupčijsko zbornico.

(Izvirni dopisi)

Iz Dravelj, 22. jan. Kakor v Šiško, tako se je tudi k nam pripeljal bivši župan vitez Ant. Gariboldi in ribtni hlapec Gregorec zarad volitve. Brzo je razposlal deklice po nekatere rokodelce, jim priporočal nemčurske kandidate in jih mnogo preslepil. Čudno je, da je beračil glasove pri onih, koji komaj 2 do 4 gld. patenta plačujejo, onih pa, koji ga imajo za 9 ali 10 gld., se je ognil. Je li to nalašč storil? Bila je v naši soseski nekoliko dni prej volitev novega župana in še ta je „Šišenskemu vitez“ prav prišla. Prišedši v neko hišo vpraša: „Ste zadovoljni z novoizvoljenim županom?“ In ko mu volilec pritrdi, pravi dalje: „Toraj podpišite to-le“ in mu pomoli volilni list. O zvižča! Je to vitežko?

Vjel je precej volilcev na limance, koji so se, ko so zvedili to reč, bolj na tanjko, nad njim jezili. Nekteri iz naše županije so pa nemčurske kandidate g. vitez na ljubav volili. Kaj jim bo neki dal? Morebiti kozarec vina?! Ko bi prišlo zopet do volitev, bi šel „Šišenski vitez“ z daljšim nosom od volilcev, nego so Dežmanove „proklete grablje“. Le zato nas ljudje nemčurske stranke tako grdo goljufajo, ker se premalo bere!

Slovenski kmetje! berite zelo slov. časnike, ker leti skrbe za vaš blagor in zarad vas mnogo žrtvujejo! Zbirajte se vsaj ob nedeljah v kaki hiši in prebirajte slov. časnike, in nihče vas ne bode mogel potem prekaniti. Le resnica nas podučuje, laž in zvižča nas pa zapeljete dalječ od nje.

Iz Radoljice, 17. jan. Glede volitev se pri nas ni drugače godilo ko drugod. Pride grof Gustav, pride g. Boštjan, izpusti nekaj lepih besedi, nevedni ljud verjame in pridobljena je njima slava nemškutarska, nam sramota slovenska. Nič se po eni strani ni čuditi, da se takim gospodom vse verjame, kajti govore tako ljubeznjivo, tako po domače — za tujstvo obeta, priporoča pa laži. „Morem se li grofu ustavljam!“ O revna nespoznana duševna sužnost, ki sodi in ceni človeka, ker je „grof“ — plemenitaž, česiravno še nam ni znano, da bi bil veliko posebno plemenitega in blazega storil.

Gosp. Boštjan ima vino, ima pivo; k njemu hodijo visoki gospodje okrajni dostojanstveniki, on ima vpliv, speča marsikako reč, je izobražen (?), bere celo pri osmi nedeljski maši časnike á la „Tagblatt“ v cerkvi, toraj je vidno, da ne zgublja časa, da bi vreden postal biti vodja ljudstva.

Kmetje pijo pri njem slabo vino, a drago plačujejo, in mu dajo vžitek, podperajo neznačajno zalego. Naj bo za naprej priporočen njega vrednemu spoštovanju.

Ta dva moža imela sta največ opravka z volitvami. Služila sta njima slugi radolške in predterške sreuje, govorila sta ta dva, „da imena in kar je treba, bodejo žegrof napisali na liste“.

Ljudstvo spi polnočno spanje, ni na straži, nima orožja vednosti. „Kaj vem, kaj je hotel berič tirjaje podpis!“ In ko je prevarjen, izpušča hude strasti, in greni sam sebi življenje.

Nobenemu narodni potreba take splošne vednosti ko našemu. Malo številen je, ima pa mnogo sovražnikov, in le ako vsi dobro vemo, zakaj da gre, bo zmaga mogoča.

Tako pa zdaj vedo le nekateri. Tem se ne ljubi okolo hoditi, tudi to ni brez zamude časa, in ne brez škode pri poklicu, ako se mora s politikom vkvarjati. Pa če se tudi kdo potruži memo grede dajati pojasnila, pride pa druga zapeljiva beseda, obeti, in nevednež ne ve, komu bo verjel. Silna potreba bi bila tu pri nas osnovati, če tudi najprimitivnejše društvo za vzbujanje ljudstva; naj bi bil vsaj enkrat začetek, da bi si zbrani dajali poduk in navdušenje hoditi po poti naše sreče. Časnike, kar jih nam dohaja, razširjajmo po mogočnosti da vsaj tu zajame kdo kako zrno, komur ni lastna moč, biti sam naročnik. Vse hvale vreden je v tem početju naš g. župnik.

Budimo ljudstvo, da bode naše, ne pustimo ga v sužnosti, in srečen narod bomo. Kdor ne misli sam in se ne uči, temu se godi kakor slepemu konju na ujudi.

Izvirni dopisi.

Iz Radoljice, 22. jan. V nedeljo bil je spomin sv. Antona; v nekterih podružnicah v tukajšni okolici praznoval se je z desetjo mašo. To samo na sebi še ni nič čudnega. A to je čudno, kako sta se pri tej priliki vedla dva radoljska gospoda, grof Gustav Thurn in pa Boštjan Robič. Ta dva gospoda se mnogo pečata s politikom in razširjanjem nemškutarskega življa pa s svobodo, ki pušča vsakemu le to, kar se mu uzeti ne more. Tudi pri zadnjih volitvah imela sta glavno nalogo. Volitve so minule, a ljudstvo je razdraženo nad nikdar ne zaslišano volilno svobodo. Gospodje tega nečejo vedeti, treba je toraj najti družih vzrokov tej zmedi. „Duhovni so pouzročili upor,“ razlega se od ljubljanskih kolovodjev; poslati je treba tedaj vohunov po cerkvah, kjer imajo duhovni prvo besedo.

Ko omenjena gospoda (prebrisani glavici) zvesta, da je sv. Antona dan tudi na Brezjah, znani božji poti, duhovno opravilo, iščeta človeka, razumnega kakor sta ona, da bi ga poslala na Brezje. G. Boštjan pozna moža, ki živi od drobtin padajočih z njegove mize, ki je pa glavni del svoje vednosti pridobil pri vozarjenji od Radoljice do Kranja in od Kranja do Radoljice na cesti. Tega moža sta poslala na Brezje, da bi poslušal in natanko si zapomnil, kaj bode duhovnik pridigoval. Kedaj je šel od doma ne vem, to pa vem, da pridigo je vso zamudil, ker je bila izredno pred mašo, in vse nakane omenjenih ljudi bile so brez vspeha.

Mož sam pa ni bil na zgubi; nazaj grede bil je eden prvih v pricestni gostilni pri Mencingerju, in se tolažil s pijačo za prejšno zamudo. Mogoče, da je bil preveč potolažen, izpovedal se je vsega, kakor povedano, ter rekel, da je velikokrat za plačilo takih poslov pijan. Popraševal je tudi o zapopadku pridige, a smeh mu je bil odgovor.

Dveh omenjenih gospodov ni sram tacega moža pošiljati za vohuna in podpirati njegovo početje, ko bi zlasti vi grof morali biti kaj

Iz spominov dušnega pastirja po „Der Pilgerji“
l. 1874 poslovenil

Fr. Kr.

moža! Nemškutarjem pa ju priporočam za zaslužen nagrado.

Podgradom, 25. jan. (Požar). V petek se je po našem kraju klatil človek, ki je bil kakih 30 let star, sivo oblečen, rjavega obraza, in je ljudi sleparil ter nekake uhane ponujal. Rekel je, da je od sv. Trojice, govoril je pa bolj tako kakor okoli Ljubljane govore; znal je tudi nemški. Marsikdo je dejal: Tega človeka bi se jaz sam bal. Na večer je prišel v Koroško vas, kjer je hotel konec vasi prenočiti. Gospodar ga ni hotel imeti, ker se mu je tudi nevaren zdel. Ali odhajaje se mu je grozil, da bo tudi še on pri drugih prosil.

V saboto na večer proti 9. uri začne Jeničev pod goreti in ker so sosednje poslopja prav blizu skupaj, se ogenj na enkrat loti vseh poslopij Lukšičevih, ki je revež do vsega pogorel, tudi še tretjemu sosedu sta pod in kašča pogorela.

To je sreča velika pri veliki nesreči, da je bilo čisto mirno in da so ljudje urno pritisnili; drugač bi bila šla vsa velika vas. Kaj pravijo k temu gladeži hudodelnikov, ki jih po ječah toliko pasejo in milujejo? In ako bi tacega potepuha ljudje dobili in bi mu le las skrivili, bi imeli sitna pota; če pa tak cigan poštenega kmeta, ki se toliko trudi in žuli, da obilne davke poplača, v nezmerno nesrečo potisne in ga tudi vjamejo, kaj se mu zgodi, če le že tajiti zna! — Videant consules!

Iz Mozirja, 25. januarja. Bivši tukajšnji nadučitelj Prescheru je samo eno leto pri nas službo opravljal. Njemu ni bilo mogoče se pri nas vdomačiti, pa tudi mi se nismo mogli njega navaditi. In zakaj ne? Zato ker smo mi sami Slovenci, učitelj pa nemškutar. On je tudi eden tistih kruhoborcev, kateri imajo pregovor: „Von der Nationalität beisst man nichts herunter“. (Kar je sam omenjeni učitelj večkrat rekel.)

Dopisnik v „Sl. Narodu“ iz Mozirja 23. t. m. ga sicer hvali, da je priden učitelj itd., kar mu tudi ne odrekamo. Pri javni skušnji lanskega leta se je pokazalo, da je res nekoliko besedi robate nemščine otrokom v glavo vbil, kar ga je gotovo dosti truda stalo, ker mozirski otroci imajo za omenjeni predmet čudno trde buče.

Na njegovo mesto bo prišel gosp. Agresch, učitelj in občinski pisar braslovški. Ako smo Mozirčani že s Preschernom imeli nemškutarja, imeli bomo z Agreschem še večjega. Agreschu se na prvi pogled vidi, da je mož, ki se dá okoli prsta oviti kakor kdo hoče, in ki bi bil bolji zakotni pisar, kakor pa narodni učitelj.

Na Ljubnem imajo tudi hrabrega nemškutarja za učitelja, kateri pa še nemškega pravilno pisati ne zna, akoravno precej velike očale nosi.

V naši lepi dolini stoji slabo z narodnim šolstvom, vsi učitelji se obračajo na nemškutarsko stran; izvzeti smemo le vrla Goričana gg. Pirca in Lebana.

Lansko leto na velikonočni ponedeljek so naši tržani po nasvetu dr. Vošnjaka ustanovili posojilnico, ktera je pa tudi tako hitro, kakor je bila ustanovljena, zopet zaspala. F. Š.

Iz Tomaja, 22. jan. (Božji rop.) V noči med 21. in 22. januarjem so neznani tatje okradli farno cerkev v Tomaji. Ulomili so namreč železno okrižje pri cerkvenem oknu, ter tako zlezli v cerkev. Pobrali so iz tabernakelna monštranco s presv. Rešnj. Telesom in ciborij z mnogimi sv. hostijami, ktere so, Bogu bodi potoženo, kakih 30 metrov od cerkve po tleh v blato raztresli. Z veliko častjo so jih gosp. duhovnik

pobrili, le velike sv. hostije ni bilo. — Razrezali so tatje tudi pri stranskem altari Materie Božje nje podobo misleči, da bodo dobili kaj zlatnine, pa se jim ni posrečilo. Pobrili so še kakih 12 funtov sveč. — Vsa škoda znaša čez 200 forintov. To pa hudobnežem še ni bilo dovolj, ker podali so se tudi v farovž, pričakovalši boljšega plena, ker shranjeno je tu dragocenjeno cerkveno blago, pa so bili k sreči od duhovnega pomočnika odpodeni.

Domače novice.

Ljubljana, 23. januarja

(Vitez Vesteneck) menda še vedno trdno stoji, dasiravno je bilo ministerstvo zarad njega že v drugič interpelirano.

(G. dr. Costa) je silno nevarno bolan. Šel je bil te dni na Dunaj, v Prago, Draždane itd. zdravja iskat, pa je le še bolj bolan prišel domov in se vlegel. To je uzrok, da mnogo njemu došlih pisem je v tem času obležalo pri njem in da dotični gospodje niso dobili nobenega odgovora. Bog nam ohrani vrlega rodoljuba, čigar zgubo bi Slovenci še le potem prav čutili, ko bi ga več ne bilo.

(Sv. Pavla sejm) je bil slab, malo ljudi, kupčija slaba; živine je bilo sicer še dosti prignane, pa le malo kupca. Se pač vidi, da so slabi časi.

(Kako nemčurji kandidate postavljajo). Usnar g. Mally, ki je med izvoljenimi kandidati nemčurske stranke v obrtniškem oddelku, noče sprejeti volitve, ker so ga konstitucionalci, ne da bi ga bili prašali, postavili za kandidata. Tako se je godila sila kandidatov in volilcem, da je „misel ustavovestva“ (Verfassungsgedanke) na Kranjskem povsod prodrla.

(Slovensko gledišče.) „Star korporal“ je zopet letos pokazal svojo moč do našega občinstva, je „vlekel“, tako da so bili prostori razen lož, v katerih se navadno nemčurstvo šopiri, dobro polni. Igralo se je po vsem vrlo, občinstvo je bilo navdušeno, zlasti po g. Nolliju, ki je bil tákrat samega sebe prekosil; v drugem delu, ko je predstavljal mutastega korporala, smo videli v očeh nekterih poslušalcev obojnega spola solze. Plosk mu je bil pa tudi kar naravnost viharen. G. Schmidt in gdična. Namretova sta bila lična zaljubljenca in pridna otroka. Gdična. Podkrajšekova nam je živo slikala podobo vdano trpeče matere in pokorne soproge, g. Jeločnik se nam je videl nekoliko premrzal, gdična. Ledarjeva pa preveč površna; skoro se nam zdi, kakor da bi ta gospodična se ne mogla zamisliti v svoje naloge in bi ji bilo vse le igrača, kateri se vsak — tudi ona na odru — smejeti sme. G. Šušteršič je hudobnega intriganta Sova preveč smešnega napravil. Vendar je bila predstava v svoji celoti izvrstna, ker so tudi manjše naloge predstavljalcem gladko šle spod rok. To velja posebno o onem kvartetu, ki je na desni strani spodej prave cmoke, menda tudi dobre, prav junaško jedel, dasiravno mu to brž ko ne ni bilo v nalogi pisano, vsaj tako naravno ne.

Umrlí so:

19. jan. Primož Prebil, delavec, 58 l., za razlívom v pljuča.

20. jan. Jože Wuhse, hiš. pos. 41 l., za oslabljenjem čev. — H. J. Eisert, bukvo veza otrok, 18 dni, za slabostjo po prezgodnjem porodu. — Ana Rozman, gruntarja otrok, 4 l., za vnetjem vratu.

21. jan. Alfonza Treo, stavbarja otrok, 5 l., za vnetjem vratu. — Jože Zadnikar, gostač, 76 l., za pljučnico. — France Poklaj, strežaj v bolnici,

35 l., se je nbil, iz strehe padši. — Neža Artač, gostiia, 57 l., za splošno vodenico. — Luka Iglíč, inšt. revež, 79 l., za oslabljenjem. — Karol Hofman, bišni pos., 67 l., za pljučnim oslabljenjem.

22. jan. Eliza Zima, učitelja žena, 29 l., za sušico. — Ana Iglíč, sodn. sluge žena 36 l., za rakom.

24. jan. Marija Flander, mizarja otrok, 13 m., za vnetjem vratu.

Eksekutivne dražbe.

1. feb. 1. Jož. Švutner-jevo (4420 gl.), — 2. Lud. Milač-ovo (9000 gl.) obe v Ljubljani.

3. feb. 3. Jože Teran ovo iz Šmartna (1850 gl.) v Kranju. — 1. Marije Tomc-ove iz Primostka (3162 gl.) v Merliki. — 1. Belc-ovo iz Osredka (5072 gl.), — Jože Kerne-ovo iz Suže (1433 gl.), — 1. Jože Švigel-novo iz male Vasi (5594 gl.), vse v Ljubljani.

Telegrafíčne denarne cene

27. januarja.

Papirna renta 70.—10. — Srebrna renta 75.60. — 1860letno državno posojilo 111 40. — Bankine akcije 960 — Kreditne akcije 221.75. — London 111.— — Srebro 105 85. — Ces. kr. cekini —.— — Napoleon 8.91.

Denarstvene cene. 26. januarja.

	Denar.	Blago.
Državni fondí.		
5% avstrijska papirna renta	70 05	70.15
5% renta v srebru	75.45	75.55
Srečke (lozi) 1854. l.	103.75	104.25
„ „ 1860. l., celi.	111.50	111.50
„ „ 1860. l., petinke	116.—	115.—
Premijski listi 1864. l.,	137.75	138.50
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	93.—	94.—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	86.50	—
Ogerske po 5%	78.—	78.60
Hrvaške in slavonske po 5%	79.50	80.—
Sedmograške po 5%	75 70	76.—
Delnice (akcije).		
Nacijonalne banke	939	940
Unionske banke	112 —	102.50
Kreditne akcije	222.—	224.75
Nižoavstr. eskomptne družbe	850.—	855.—
Anglo-avstr. banke	129.78	130.—
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gl. a. v.	164.—	164.50
Tržaške „ 100 „ k. d.	109.—	109.50
„ „ 50 „ „ „	53.50	54.—
Budenske „ 40 gl. a. v.	25.50	25.50
Salmove „ 40 „ „ „	33.—	33.50
Palfi-jeve „ 40 „ „ „	27.—	28.—
Clary-jeve „ 40 „ „ „	26.50	27.50
St. Genois „ 40 „ „ „	26.50	27.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	20.50	21.50
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	—	—
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.26—	5.27—
Napoleonsdor	8.93	8.92—
Srebro	105.90	106.—

Podpisani si šteje v čast slavnemu občinstvu naznaniti, da je napravil v Ljubljani zalogo

prelepih z oljnatimi barvami tiskanih podob cerkvenega in svetnega pomena.

Podobe brez graje in napake v lesenih lepo pozlačenih okvirjih se prodajajo kolikor mogoče po nizki ceni. Ima podoba kako napako, ali če je bila na potu poškodovana, se vzame nazaj brez ugovora, ter se z drugo nadomesti, da se nam le v osmih dneh to naznani.

Podobe so vsakoršne velikosti, tedaj pripravne za cerkev, za nizke in visoke sobe. Zato jih priporočamo tudi kakor prav prilične spominke, darila za godove itd. — Da si zamorejo tudi manj premožni podobe omisliti, ne tirjamo vsega plačila na enkrat, ampak smo zadovoljni z mesečno plačo v osmih obrokih.

Zaloga podob je pri gosp. Ludoviku pl. Marchetti-ju, nasproti zvezdnega drevoreda v hiši banke „Slovenije“.

(67—9)

Ferdinand Rudl.